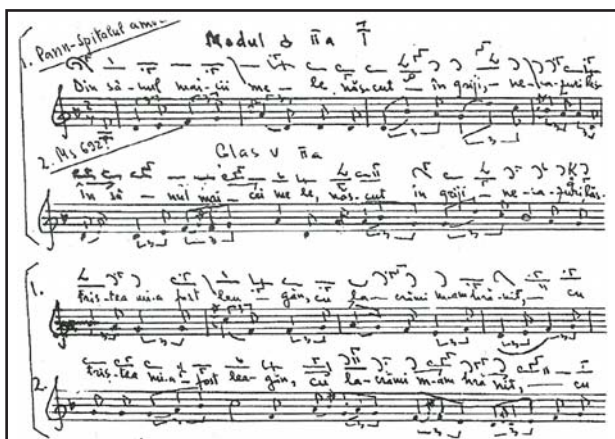

Imnul Național al României - *Deșteaptă-te, române* - după documente de epocă (III)

George Breazu - cel care scria că ecourile cântecului „s-au dezmoștît sfios ca din adâncuri de veac, s-au desprins din hăuri și s-au înălțat în auroră” - **achiziționase un manuscris datat în 1838**, în care apare melodia descoperită de Anton Pann îngemănată cu textul lui Alexandrescu, tipărit în *Curierul românesc* din 4 august 1832. E manuscrisul aflat în prezent în fondul muzicologului, nr. 692 – *Adunare de vreo câteva versuri desfătătoare* - incluzând cântul nr. 26, , cu unele modificări neesențiale față de varianta tipărită de însuși Anton Pann:

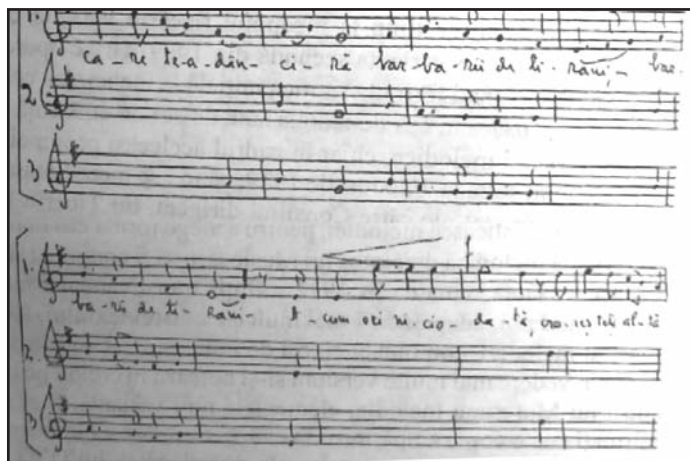
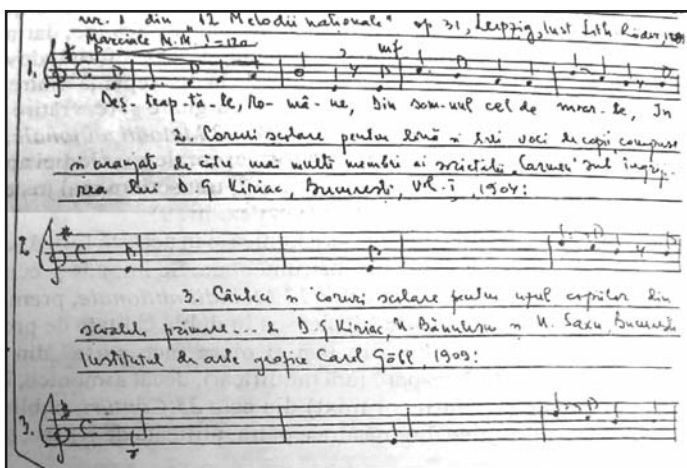
Transcriere paralelă a variantei din *Spitalul amorului* și din *Manuscrisul 692 - I. Kitulescu*, din fondul *George Breazu*, în dublă notație: psaltică și guidonică

- pe această melodie și pe structura versurilor lui Alexandrescu (chiar cu unele transferuri de imagini și metafore, în iunie 1848, a fost construit „răsunetul” lui Mureșanu, cu noul text melodia străbătând

istoria, pregătind și însoțind marile momente ale devenirii politice și naționale românești amintite mai sus;

- cu ambele variante de text, al lui Alexandrescu și al lui Bărseanu cântecul s-a **refolclorizat, fiind cules ca atare, deși este vorba de această dată despre un cântec poporan;**

- Gavriil Musicescu află de la mitropolitul Iosif Naniescu – colegul lui Anton Pann, care i-a dăruit melodia cu textul lui Alexandrescu - originea cântecului și abandonând notația hrisantică îl transformă în imn D. G. Kiriac realizând ultimele modificări ale melodiei.

Versiunile paralele evidențind „modificările” melodiei realizate de Musicescu și Kiriac

A fost interzis în prima etapă a ideologiei comuniste, de către noii „barbari de tirani”, care făceau astfel loc Imnului URSS: *Republice libere/ Strânsă uniune, Măreața Rusie pe veci s-a-nchegat...* Ulterior va fi folosit de propaganda ceaușistă din interese naționaliste. În 1889 se va „deștepta” în mințile și în glasurile celor ce-și riscuau viața la Timișoara, pentru eliberarea de comunism. Din stradă cântecul a „urcat” asemenea celui francez – *La Marseillaise* - la rangul de imn național, Pann fiind numit de Călinescu „*acel Rouget de Lisle român*” autorul melodiei imnului revoluției transilvănene de la 1848 numită „*marsilieza română*”. Studiarea mai aprofundată a simbolurilor sonore ale celor două țări membre ale Comunității Europene relevă similitudini ce ne trimit cu gândul la sorgintea lor, la elementele lor revoluționare comune, mai evidente în versiunea tradusă în limba franceză a „răsunetului”:

„Reveille-Toi, Roumain, du sommeil de la tombe, / Ou tes cruels tyrans te ténéaient endormi, / En ce jour ou jamais il faut que ton juge tombe / Et qu'on destin nouveau t'arrache à l'ennemi...”

Se știe prea puțin despre faptul că *Deșteaptă-te române* are anumite legături cu imnul revoluționarilor greci – considerat *Marseilleza lui Rigas* - care s-a născut în țara noastră,

Δεύτε παίδες τῶν Ἑλλήνων,
'Ο καιρὸς τῆς δόξης ἦλθεν

Deșteptați-vă, copii ai elinilor, / Ziua gloriei a sosit...” versuri citate de George Breazu, în 1943, în studiul său consacrat melodiei *Deșteaptă-te, române*, ce nu putea fi publicat integral în volumele de *Pașini din istoria muzicii românești* în care semnala asemănările cu: „*Allons enfants de la Patrie, / Le jour de gloire est arrivé!*”

Rezumând, se poate afirma că **melodia imnului național român parcurge etapele consacrate ale istoriei muzicii românești**: - s-a afirmat în practica populară, ca o piesă în repertoriul sărbătorilor Crăciunului și Anului Nou, cunoscută de Anton Pann;

- „finul Pepei” a asociat melodia cu câteva dintre ultimele versuri ale poeziei lui Grigore Alexandrescu – *Adio. La Târgoviște* - începând cu versul *Din sânul maicii mele...*, publicându-le pe amândouă în *Spitalul amorului*, în 1852;

- cunoscând vechea melodie cu textul lui Alexandrescu, amintite lui Andrei Mureșianu de Gheorghe Ucenescu, poetul

revoluționar creează în iunie 1848 versurile intitulate Un răsunet, cântate împreună cu ceilalți conducători ai revoluției în casa lui din Brașov, Bălcescu amintind însuflețirea cu care s-au cântat în Apuseni, chiar în mijlocul focurilor și a urletelor tunurilor”, în condițiile în care versurile au fost interzise de autoritățile habsburgice;

- interzis în Transilvania de „barbarii de tirani”, înaripatele versuri însoțite de melodia lor au trecut munții, prin „vămile văzduhului”, dominând manifestările semnării Constituției în iulie 1848 la Râmnicu Vâlcea, în fruntea manifestațiilor aflându-se însuși Pann;

- „refolclorizat”, cântecul apare cu ambele texte în mai multe culegeri de folclor ale secolului al XIX - lea (Ucenescu, Ehrlich, Vulpian etc.), pierzându-i-se numele autorilor;

- este activat de Gavriil Musicescu, cel care-l convertește în notația cu portative, făcând niște modificări neesențiale, apoi îl prelucrează pentru cor

în cele 12 *Melodii naționale*, premiate la Paris, în 1889 și îl include în repertoriul corului său, cântându-l în Banat și în Transilvania fără text, pentru a nu încălca interdicțiile autorităților habsburgice care aprobaseră turneul; de la mitropolitul Iosif Naniescu află varianta originală a cântecului cu textul lui Alexandrescu din 1839 și o publică în revista ieșeană *Arta*, în anul 1894;

- ultimele intervenții în melodia imnului sunt efectuate de D. G. Kiriac, cântecul bucurându-se de o foarte largă circulație;

- în pofida acestei largi circulații și a includerii lui în lucrări instrumentale, simfonice, vocal - dramatice și muzical-coreografice (Dima, Porumbescu, Enescu, Iacob Mureșianu, Castaldi, Jora, Vidu, Bretan etc.) a fost interzis de autoritățile comuniste și apoi folosit de propaganda ceaușistă;

- a izbucnit în glasurile celor care au ieșit cu piepturile goale în stradă, la Timișoara, cerând căderea

comunismului, în 1990 fiindu-i consfințit statutul de imn național.

Obiecției nejustificate formulate de unii contestatari ai actualului imn național pot fi date două principale răspunsuri imbatabile:

- francezii nu vor schimba imnul național chiar dacă *La Marseillaise* nu mai are un conținut și o semnificație actuale în condițiile Uniunii Europene;

- cu istoria sa, *Deșteaptă-te, române* proiectează România printre țările europene care au unul dintre cele mai cehi imnuri naționale, ale cărui semnificații s-au îmbogățit de-a lungul timpului, de venind, ceea ce arhiereul Antonie Plămădeală numea „o melodie la înălțimea poeziei. O poezie la înălțimea melodiei”, conchizând despre cele două imnuri naționale al României și al Basarabiei: „Și *Deșteaptă-te române* și *Limba noastră* sunt miracole ale prinderii în cuvinte a sufletului unui întreg popor”.

Vasile VASILE

Recenzii

Texte biblice și artele surori de Veturia Dimoftache

Într-o epocă zguduită de convulsii, de căutări eșuate, care împing corabia lumii noastre de astăzi spre abisuri nedesluite, o carte care ne vorbește despre texte biblice în legătura lor cu artele surori este o străfulgerare de lumină.

Ce poate fi mai aducător de pace și liniște sufletească decât ieșirea din tumultul neroditor al vieții cotidiene prin parcurgerea în tihnă a cuvântului lui Dumnezeu, transpus în alcătuirii și forme măiestrit îngemănate.

În cartea sa, *Texte biblice și artele surori*, distinsa doamnă, prof. univ. dr. Veturia Dimoftache propune o deschidere, din perspectivă biblică, a patrimoniului culturii europene pentru a ne dezvălui tainele unor opere de artă împodobite cu lumina culorilor, a formelor plastice și a artei sunetelor.

Urmărind planul general al lucrării în cele șase capitole alcătuitoare (*Geneza, Moise, Regele David, Cartea Psalmilor, Sfântul Proroc Ilie, Sfântul Ioan Botezătorul*) autoarea ne introduce în partea lor narativă, pătrunzând, totodată, în esența textelor sfinte extrase din *Vechiul și Noul Testament*.

În primul capitol, *Geneza*, Veturia Dimoftache alege, spre ilustrare, două opere întruchipând facerea lumii: pictura lui Michelangelo, din Capela Sixtină a Vaticanului și oratoriul *Creațiunea* de Haydn. Sunt analizate, mijloacele artistice, specifice celor două arte, prin care ni se înfățișează realizările culturale ale unor mari epoci din istoria artei europene: Renașterea și Clasicismul. Analiza nu se limitează la prezentarea unor informații cu caracter general asupra substanței artistice a operelor, ci aduce exemple concrete desprinse din lumea artelor plastice și muzicale, aparținând patrimoniului universal și românesc.

Cel de al doilea capitol, intitulat *Moise*, cercetează reprezentări plastice ori muzicale ale unor scene și eroi biblici

din *Vechiul Testament*, prilej cu care autoarea surprinde, cu finețe, adaptarea simbolurilor artistice la concepțiile diferitelor epoci ale Evului mediu, Renașterii, Clasicismului și epocii moderne.

Un loc deosebit îl ocupă în lucrare, relația dintre sensul profund al operelor de artă și mijloacele specifice folosite în arta românească, fiind scos în evidență episodul scării lui Iacob atît din Vechiul, cit și din Noul Testament și realizat cu măiestrie în pictura exterioară a mănăstirilor Humor, Voroneț, Moldovița, Sucevița.

În capitolul trei, intitulat *David*, miezul cercetărilor doamnei Veturia Dimoftache se îndreaptă asupra personajului central al unor opere de artă plastică și muzicală din diferite epoci. Acest fapt antrenează cunoașterea multor artiști ai Renașterii ca Michelangelo, Donatello, Andrea Verrocchio, dar și a unor mari gânditori ai lumii antice ca Platon și Pitagora.

Ca și în capitolul anterior, întâlnim aici și arta românească, întruchipată de pictorii Voronețului, Humorului și Moldoviței, care aduc, în ansamblul gândirii și artei epocii, nota specifică a artei naționale cu valoarea ei inestimabilă, recunoscută ca atare pe plan internațional. Prospețimea și arta îngemănării formelor și culorilor împodobesc altarele și pereții mănăstirilor noastre cu strălucire nobilă, dar fără ostentație, reflectând puritatea și noblețea unei gândiri ce se înalță cu smerenie și dragoste către Dumnezeu.

În capitolul patru al lucrării sale autoarea se îndreaptă asupra unei cărți cunoscută în cult sub numele de *Psaltire*, aceasta fiind cea mai răspândită carte ce aparține deopotrivă tradiției ebraice, cât și celei creștine. Ea cuprinde totalitatea operei regelui David, personalitate de seamă a lumii vechi precreștine, alcătuitor al unor texte închinat lui Dumnezeu cel atotputernic. Încărcate de poezie și investimate în muzică, aceste texte au rolul de a-L slăvi și implora pe Creator, dezvăluind totodată frumusețea creației Sale.

